

BIBLIOTEKSUTVECKLING
BLEKINGE KRONOBERG

Regional medieplan för Blekinge och Kronoberg

Roller, ansvar och mediasamarbete - 2017

2017-02-08

Innehåll

1	Inledning.....	2
2	Styrdokument och riktlinjer	2
2.1	Nationella styrdokument.....	2
2.2	Regionala riktlinjer	3
3	Rollfördelning	3
3.1	Biblioteksutveckling Blekinge Kronoberg.....	3
3.2	Värdbiblioteken	3
3.3	Kommunbiblioteken	4
4	Nationella aktörer	4
4.1	Sveriges depåbibliotek och lånecentral.....	4
4.2	Myndigheten för tillgängliga medier	4
4.3	Internationella biblioteket.....	4
5	Lånesamarbete	4
6	Ansvarsfördelning.....	5
6.1	Skönlitteratur	5
6.2	Facklitteratur	5
6.3	Lokalsamling	5
6.4	Icke-tryckta medier	5
6.5	Tidningar och tidskrifter	5
6.6	Litteratur och medier på andra språk än svenska.....	6
6.7	Anpassade medier	6
6.8	Nättjänster.....	6
7	Ny modell för bibliotekens mediesamarbete.....	6
8	Uppföljning	7
9	Bilagor.....	8
9.1	Bilaga 1	8
9.2	Bilaga 2	10
9.3	Bilaga 3	12

1 Inledning

Den regionala medieplanen syftar till att klargöra den nuvarande ansvarsfördelningen mellan kommunbiblioteken i Blekinge och Kronobergs län, värdbiblioteken i Karlskrona och Växjö samt Biblioteksutveckling Blekinge Kronoberg, BiBK. En tydlig fördelning underlättar arbetet för alla aktörer.

Målet är att alla invånare i Blekinge och Kronoberg ska ha samma möjligheter att ta del av litteratur och information oavsett format och oavsett vilket bibliotek de vänder sig till. Tillgången ska vara fri och jämlik.

Kommunbiblioteken i Blekinge och Kronoberg har en mångårig tradition av att generöst låna medier sinsemellan. En strävan är att i så hög grad som möjligt bli självförsörjande på medier och att de fria lånevägarna bibehålls.

Planen antogs på bibliotekschefermötet 31 januari 2017 och gäller för 2017.

2 Styrdokument och riktlinjer

Här är styrdokument och riktlinjer som har bäring på denna medieplan.

2.1 Nationella styrdokument

- [Bibliotekslagen](#)
- [KB:s rekommendationer för fjärrlån](#)
- [Internationella biblioteket \(IB\): Central medieförsörjningsplan för mångspråkiga medier 2014](#)

Bibliotekslagen (2013:801) innehåller bestämmelser om det allmänna biblioteksväsendet. I lagen redovisas de olika bibliotekens uppdrag och ansvar. Följande paragrafer är centrala för denna medieplan.

4 § Biblioteken i det allmänna biblioteksväsendet ska ägna särskild uppmärksamhet åt personer med funktionsnedsättning, bland annat genom att utifrån deras olika behov och förutsättningar erbjuda litteratur och tekniska hjälpmedel för att kunna ta del av information.

5 § Biblioteken i det allmänna biblioteksväsendet ska ägna särskild uppmärksamhet åt de nationella minoriteterna och personer som har annat modersmål än svenska, bland annat genom att erbjuda litteratur på

1. de nationella minoritetsspråken,
2. andra språk än de nationella minoritetsspråken och svenska, och
3. lättläst svenska.

6 § Varje kommun ska ha folkbibliotek. Folkbiblioteken ska vara tillgängliga för alla och anpassade till användarnas behov.

Folkbibliotekens utbud av medier och tjänster ska präglas av allsidighet och kvalitet.

7 § Folkbiblioteken ska särskilt främja läsning och tillgång till litteratur.

Folkbiblioteken ska verka för att öka kunskapen om hur informationsteknik kan användas för kunskapsinhämtning, lärande och delaktighet i kulturlivet.

8 § Folkbiblioteken ska ägna särskild uppmärksamhet åt barn och ungdomar för att främja deras språkutveckling och stimulera till läsning, bland annat genom att erbjuda litteratur utifrån deras behov och förutsättningar.

11 § Varje landsting och de kommuner som inte ingår i ett landsting ska bedriva regional biblioteksverksamhet med syfte att främja samarbete, verksamhetsutveckling och kvalitet när det gäller de folkbibliotek som är verksamma i länet.

2.2 Regionala riktlinjer

- [Riktlinjer och rutiner för fjärrlånesamverkan mellan Blekinge, Kalmar och Kronobergs län](#). Se bilaga 1 eller länken.
- [Riktlinjer för gemensamt medieanslag](#). Se bilaga 2 eller länken.
- [Riktlinjer för medieförsörjningen gällande mångspråkiga medier i Blekinge och Kronoberg](#). Se bilaga 3 eller länken.

3 Rollfördelning

Här följer en beskrivning över de roller som aktörerna i mediasamarbetet har.

3.1 Biblioteksutveckling Blekinge Kronoberg

BiBK bedriver den regionala biblioteksverksamheten för kommunbiblioteken i Blekinge och Kronoberg och ansvarar inom medieområdet för att

- bjuda in till nätverksträffar, möten, kompetensutveckling, konferenser och utbildningar för bibliotekspersonalen.
- tillhandahålla ett gemensamt medieanslag för kompletterande medieförsörjning, som är tillgänglig för kommunbiblioteken, förutom värdbiblioteken som har egna anslag genom avtal med BiBK.
- det finns avtal för den gemensamma transportorganisationen.
- subventionera samköpspaket av nättjänster för kommunbiblioteken.
- stödja kommunbiblioteken i arbetet att formulera lokala medieplaner.

3.2 Värdbiblioteken

BiBK har avtal med Karlskrona respektive Växjö stadsbibliotek angående utförande av bibliotekstjänster. Avtalen ses över årligen och kan komma att förändras utifrån förslaget till ny modell för bibliotekens mediasamarbete (se avsnitt 6).

Värdbiblioteken

- tillhandahåller tjänster för inköp av medier för utlån till folkbiblioteken inom samarbetsområdet Blekinge och Kronoberg samt statistikredovisning.
- kompletterar kommunernas medieförsörjning främst i form av enstaka lån. Depositioner av böcker skickas i undantagsfall och då framförallt böcker på främmande språk.

Växjö stadsbibliotek har ett regionalt uppdrag avseende tjänster samt inköp och komplettering för Kronobergs lokalsamling. Blekinge museums bibliotek har motsvarande ansvar för Blekinges lokalsamling.

3.3 Kommunbiblioteken

En förutsättning för en fungerande verksamhet är att kommunbiblioteken i Blekinge och Kronobergs län har ett mediebestånd som täcker de egna kommuninvånarnas grundläggande behov och efterfrågan. Ett tydligt användarfokus ska finnas som bygger på lyhördhet och effektivitet.

För att ta del av det regionala mediasamarbete som BiBK bekostar, som transport och gemensamt medieanslag, ska varje kommunbibliotek senast 31 december 2017 ha en aktuell lokal medieplan upprättad. Medieplanen behöver inte vara politiskt antagen.

4 Nationella aktörer

På nationell nivå finns några aktörer som är viktiga för bibliotekens kompletterande medieförsörjning.

4.1 Sveriges depåbibliotek och lånecentral

Sveriges depåbibliotek och lånecentral finns i Umeå och arbetar med kompletterande medieförsörjning och är ett gemensamt fjärrlånemagasin för hela landets bibliotek. De ger service kring fjärrlån och referensarbete samt ordnar utbildningar. Samlingarna omfattar gamla och nya böcker på svenska och byggs upp genom donationer främst från folk- och skolbibliotek runt om i landet. Sveriges depåbibliotek och lånecentral är Kungliga bibliotekets partner.

4.2 Myndigheten för tillgängliga medier

Myndigheten för tillgängliga medier, MTM, har ett uppdrag att vara ett nationellt kunskapscentrum för tillgängliga medier och arbeta för att alla ska ha tillgång till litteratur och samhällsinformation utifrån vars och ens förutsättningar, oavsett läsförmåga eller funktionsnedsättning. Verksamheten består bland annat av produktion och distribution av talböcker och punktskriftsböcker samt lättläst litteratur. MTM är de svenska bibliotekens lånecentral där det digitala biblioteket legimus.se är navet i verksamheten. Ett särskilt uppdrag är att ge studerande på högskola tillgång till anpassad studielitteratur.

4.3 Internationella biblioteket

Internationella bibliotekets lånecentral, IBLC, har till uppgift att komplettera Sveriges folkbiblioteks bokbestånd med litteratur på andra språk än svenska. Undantag är de nationella minoritetsspråken, de nordiska språken samt engelska, franska och tyska.

IBLC förmedlar både enstaka lån och depositioner, hanterar fjärrlån till andra bibliotek både i Sverige och i andra länder samt hjälper bibliotek att få fram information och litteratur även på språk med andra alfabet än det latinska.

5 Lånesamarbete

Lånesamarbetet mellan biblioteken i Blekinge och Kronoberg gäller alla typer av media och format och bygger på ett generöst förhållningssätt. Varje beställning på köpbara media, som biblioteken tar emot, ska ses som ett inköpsförslag.

Transporter sker tre gånger i veckan mellan kommunbiblioteken och bekostas av BiBK. Låne- och transportsamarbetet inkluderar även kommunbiblioteken i Kalmar län.

För mer detaljer se [Riktlinjer och rutiner för fjärrlånesamverkan mellan Blekinge, Kalmar och Kronobergs län](#). Se bilaga 1 eller länken.

6 Ansvarsfördelning

Hur ansvaret för medieförsörjningen fördelas mellan de olika aktörerna klargörs i detta avsnitt. Inget bibliotek, varje sig kommun- eller värdbibliotek, har något bevarandeansvar av medier under någon av punkterna nedan. Utlån sker ur befintliga samlingar. Bibliotekens utbud av medier ska, i enlighet med bibliotekslagen, präglas av allsidighet och kvalitet.

6.1 Skönlitteratur

Kommunbibliotekens ansvar är att

- tillgodose kommuninvånarnas behov och efterfrågan av skönlitteratur för barn, unga och vuxna.
- vid behov använda det gemensamma medieanslaget för kompletterande inköp.

Värdbibliotekens ansvar är att

- komplettera kommunbiblioteken med äldre skönlitteratur och skönlitteratur för barn, unga och vuxna som inte längre finns att köpa.

6.2 Facklitteratur

Kommunbibliotekens ansvar är att

- hålla ett aktuellt bestånd som är allsidigt sammansatt och som motsvarar kommuninvånarnas behov och efterfrågan.
- vid behov använda det gemensamma medieanslaget för kompletterande inköp.

Värdbibliotekens ansvar är att

- komplettera kommunbibliotekens behov av facklitteratur.

6.3 Lokalsamling

Kommunbibliotekens ansvar är att

- hålla ett bestånd av litteratur om den egna kommunen.

Värdbiblioteket i Växjö och Blekinge museums biblioteks ansvar är att

- hålla ett bestånd av litteratur om Kronoberg respektive Blekinge.

6.4 Icke-tryckta medier

Kommunbibliotekens ansvar är att

- hålla ett bestånd som motsvarar kommuninvånarnas behov och efterfrågan av ljudböcker, e-böcker, film, musik, dataspel och andra icke-tryckta medier.

6.5 Tidningar och tidskrifter

Kommunbibliotekens ansvar är att

- tillhandahålla lokala dagstidningar, några rikstäckande dagstidningar samt ett allsidigt urval av svenska och utländska tidskrifter.

6.6 Litteratur och medier på andra språk än svenska

Kommunbibliotekens ansvar är att

- hålla ett lämpligt grundbestånd av litteratur för de i kommunen som är i behov av medier på andra språk än svenska. Det gäller framförallt barnlitteratur. Minoritetsspråken (finska, meänkieli, romani chib och jiddisch) ska beaktas.
- hålla ett lämpligt bestånd som motsvarar kommuninvånarnas behov och efterfrågan av dagstidningar, tidskrifter, lexikon och språkkurser på andra språk än svenska.
- hålla ett bestånd som motsvarar kommuninvånarnas behov och efterfrågan av medier på skolspråk (engelska, tyska och franska).
- vid behov använda det gemensamma medieanslaget för kompletterande inköp.

Värdbibliotekens ansvar är att

- komplettera kommunbibliotekens behov av medier på det som IB bedömer som lättillgängliga språk (arabiska, bosniska, kroatiska, persiska, polska, ryska, serbiska, somaliska, spanska, thai och turkiska) och där IB främst kompletterar med enstaka titlar och ämnesbeställningar.

6.7 Anpassade medier

Kommunbibliotekens ansvar är att

- hålla ett bestånd som motsvarar kommuninvånarnas behov och efterfrågan av talböcker, teckenspråksböcker, taktila böcker, lättlästa böcker, storstilsböcker, böcker med teckenstöd mm.
- vid behov använda det gemensamma medieanslaget för kompletterande inköp, undantaget talböcker.

BiBK:s ansvar är att

- utifrån talboksläsarnas önskemål ombesörja inläsning av lokal litteratur.

6.8 Nättjänster

Kommunbibliotekens ansvar är att

- hålla ett bestånd av nättjänster som motsvarar kommuninvånarnas behov och efterfrågan vad gäller informationssökning.

BiBK:s ansvar är att

- subventionera ett urval av nättjänster för att komplettera kommunbibliotekens behov.

7 Ny modell för bibliotekens mediesamarbete

Hösten 2014 gjorde Annette Johansson, AnnJo Konsulteri AB, på uppdrag av BiBK en utredning om mediesamarbetet inom Blekinge och Kronoberg som resulterade i ett förslag till en ny modell för bibliotekens mediesamarbete med utgångspunkt i det regionala biblioteksuppdraget. Visionen är att alla invånare i Blekinge och Kronoberg ska ha samma rätt och tillgång till medier och information.

Utredningen pekar ut följande områden för utveckling: utveckling av gemensam infrastruktur, utveckling inom medieområdet samt stöd till särskild medieförsörjning. Arbetet med förslagen i utredningen är påbörjat. Att ta fram denna medieplan är ett av förslagen. Riktlinjerna för det gemensamma anslaget är uppdaterat, det subventionerade nättjänstpaket är utvärderat och en förstudie om gemensam katalog görs under hösten 2015. Avtalen med värdbiblioteken ses över årligen.

[Utredningen finns här.](#)

8 Uppföljning

Medieplanen följs upp genom statistikanalys, enkäter och dialog med biblioteken och revideras en gång om året. Såväl kvalitet som kvantitet följs upp.

9 Bilagor

9.1 Bilaga 1

2016-12-15

Riktlinjer och rutiner för lån mellan kommunbiblioteken i Blekinge, Kalmar och Kronobergs län (sydostlån)

En förutsättning för en fungerande verksamhet är att kommunbiblioteken i Kalmar, Blekinge och Kronobergs län har ett mediebestånd som täcker de egna kommuninvånarnas grundläggande behov. En annan förutsättning är att regionen strävar efter att i så hög grad som möjligt bli självförsörjande på medier och att fjärrlån utanför regionen minskas.

Riktlinjer

- Lånesamarbetet gäller alla typer av media inkl talböcker, mångspråkig litteratur och musikinspelningar och bygger på ett generöst förhållningssätt. Filmer är undantaget lånesamarbetet men vid särskilda tillfällen kan förfrågan om lån göras men varje bibliotek har rätt att säga nej.
- Varje beställning på köpbara media, som biblioteken tar emot, skall ses som ett inköpsförslag.
- Media som biblioteket äger, men som är utlånade, kan lånas - angelägenhetsgrad och förnuft avgör.
- Utlånande bibliotek avgör om utlån skall ske.

Praktiska rutiner

- Beställningar gällande huvudbibliotekens bestånd görs i respektive biblioteks nätkatalog. I de flesta kommunerna kan beställningar göras online från filialbiblioteken. Se separat förteckning.
- Biblioteken tar ut plocklistor minst en gång per dag. Plocklistor skall tas ut i så nära anslutning till hämtning som möjligt.
- Önskvärd gemensam lånetid för normallån är 5 veckor och kortlån 3 veckor.
- Om beställningen inte kan expedieras måste lånesökande bibliotek snarast meddelas. För kontaktpersoner på biblioteken se separat förteckning.
- Varje bibliotek bevakar själv sina reservationer hos lånegivande bibliotek.

Transporter

- Transporter sker tre gånger i veckan mellan kommunbiblioteken i de tre länen och sköts av Poståkeriet.
- Leveransdagar är måndag, onsdag och fredag.
- Vid felsändning, utebliven låda o dyl. kontakta Transportcentralen i Kalmar,

010-436 14 57 eller Mårten Sigbäck, marten.sigback@postnord.com, 0709-80 62 50.
Informera/sätt kopia till Therese Nilsson, therese.nilsson_3@kalmar.se, eller Maria
Lundqvist, maria.lundqvist@regionblekinge.se.

Gemensamma medieanslag

- För böcker och talböcker finns ett anslag för Blekinge och Kronoberg samt ett för Kalmar län. Dessa anslag ska ses som ett komplement till lånesamarbetet. Se separata riktlinjer.

Utvärdering

- Samverkan utvärderas årligen. Strömmarna mellan biblioteken mäts efter varje årsskifte.

Riktlinjer för gemensamt medieanslag

Biblioteksutveckling Blekinge Kronoberg (BiBK) avsätter en summa till kommunbiblioteken att själva göra kompletterande medieinköp för. Konton finns hos Btj och Adlibris, varifrån biblioteken gör inköpen. Vid behov kan även andra leverantörer användas. För 2017 är anslaget 200 000 kr. Om anslaget inte bedöms utnyttjas fullt ut vid avstämningstillfällena kan del av anslaget komma att användas till andra aktiviteter relaterade till medier.

Det gemensamma anslaget kan inte användas av Karlskrona och Växjö. De har avtal med BiBK att vara värdbibliotek och får på så sätt egna anslag för kompletterande inköp.

Förutsättningar

Det regionala anslaget ersätter inte det kommunala anslaget. Det förutsätts att varje bibliotek för eget anslag köper medier utifrån kommuninvånarnas behov och efterfrågan och har ett eget basbestånd. Det gemensamma anslaget ska ses som en kompletterande resurs. Det är viktigt att låntagaren inte får vänta orimligt lång tid vid förfrågan på medier som biblioteket inte äger.

Inköp

Det gemensamma anslaget kan användas för inköp av medier som annars skulle lånats in från annat bibliotek. Medierna behöver inte märkas fysiskt eller registreras på särskilt sätt i katalogen.

Prioriterade medier är

- mångspråksmedia inklusive minoritetsspråken
- medier i alla format för barn och ungdom
- medier för barn och vuxna med funktionsnedsättning
- kurslitteratur

Även om en titel finns på ett annat bibliotek inom transportorganisationen men är utlånat går det bra att köpa in för det egna biblioteket.

Skönlitterära långserier kan inte köpas in för det gemensamma anslaget.

Utlån

Biblioteken ska vara generösa med utlån. Dokumentet "Riktlinjer och rutiner för sydostlån mellan Blekinge, Kalmar och Kronobergs län" (http://80.78.212.10/lansbibl/zy/03_pdf/fjarrlan_riktlinj_sydest.pdf) gäller alltså.

Gallring

Biblioteken disponerar medierna efter eget gottfinnande. Varje bibliotek avgör själv vad de vill göra med gallrade medier inköpta för det gemensamma anslaget.

Uppföljning

Vid varje halvårsskifte gör BiBK en uppföljning och avstämning om anslagets användning utifrån inkomna fakturor.

Riktlinjer för medieförsörjningen gällande mångspråkiga medier i Blekinge och Kronoberg

(Skol- och minoritetsspråken samt de nordiska språken omfattas inte av riktlinjerna)

Gemensamma förutsättningar

Medier på mångspråk omfattas av den övergripande policyn för kompletterande medieförsörjning/fjärrlån - precis på samma sätt som övriga medier. Det principiella förhållningssättet är därmed att

- bofasta i kommunen med icke-svensk bakgrund behandlas på samma sätt som alla andra kommuninvånare
- länens bestånd av medier på mångspråk är en gemensam och fri resurs för länens alla kommunbibliotek
- fria låneströmmar mellan länens kommunbibliotek tillämpas i likhet med policyn för fjärrlån

Den kommunala nivån

Detta innebär att

- kommunbiblioteket i största möjliga mån håller ett lämpligt avpassat grundbestånd av medier för de större mångspråkgrupperna som är bosatta i kommunen. I synnerhet gäller detta medier för barn
- enstaka lån ska, där så är möjligt, eftersträvas framför depositioner. När beställningar av depositioner ändå sker ska dessa vara så specificerade som möjligt
- dagstidningar, tidskrifter, lexika och språkkurser är ett lokalt ansvar
- relevant flerspråkig information om bibliotekets tjänster och media ska finnas tillgänglig på bibliotekets hemsida och kontinuerligt underhållas och uppdateras. All personal ska vara väl förtrogen med tjänsterna
- kompetens och rutiner ska finnas på biblioteket vad gäller inköpskanaler på frekventa språk
- arbetet med medier på mångspråk ingår som en del i den lokala medieplanen

Den regionala nivån

a) Värdbiblioteken

Karlskrona stadsbibliotek och Växjö bibliotek utför genom avtal tjänster åt Biblioteksutveckling Blekinge Kronoberg. Åtagandet innebär att komplettera kommunbibliotekens egna bestånd på för regionen relevanta och frekventa språkområden genom att

- utifrån behov och efterfrågan kompletteringsköpa medier på det som Internationella biblioteket bedömer som lättillgängliga språk (arabiska, bosniska, kroatiska, persiska, polska, ryska, serbiska, somaliska, spanska, thai och turkiska) och där IB främst kompletterar med enstaka titlar och ämnesbeställningar
- värdbiblioteken i sin egenskap av utförare bistår kommunbiblioteken med utlån, information och rådgivning
- ansvarig personal på värdbiblioteken har lämplig kompetens och utbildning för uppdraget

b) Biblioteksutveckling Blekinge Kronoberg

Biblioteksutveckling Blekinge Kronoberg ansvarar för att

- köp av tjänster av värdbiblioteken för den kompletterande medieförsörjningen sker på ett sådant sätt att den gagnar biblioteksutvecklingen i länen och överensstämmer med de strategiska målen för mediehantering och medieförsörjning
- ett gemensamt anslag för inköp av kompletterande mångspråksmedier är tillgängligt för biblioteken
- gällande avtal fortlöpande revideras och ses över
- arbetet med medier på mångspråk ingår som en del i den regionala medieplanen
- inbjuda värdbibliotekens och kommunbibliotekens personal till återkommande mediemöten och fortbildningar

Den nationella nivån

a) Internationella biblioteket, IB, ansvarar för att

- komplettera med medier på de språk som är efterfrågade inom regionen och där värd- och kommunbibliotekens bestånd inte räcker till. I första hand då med enstaka lån men även depositioner
- genom information och rådgivning stödja biblioteken
- medverka vid regionala fortbildningstillfällen

b) Myndigheten för tillgängliga medier, MTM, ansvarar för

- mångspråkiga talböcker och punktskriftsböcker